

DANUBIUS

UNIVERSITAS

CRONICĂ LITERARĂ.

VIUL ZILELOR NOASTRE

Ana Maria Tupan

Dedicat aniversării a patruzeci și cinci de ani de căsătorie, volumul *Viul clorofilei*.

(Editura Destine, București, 2020) de **Victor Gh. Stan** este, de fapt, o celebrare a vieții în așezarea sa în spațiul concret măsurat de timpul din calendar. Este o măsurătoare cu precizie – poetul socotind zilele trăite împreună cu soția și inspiratoarea sa – 16 425 în total și notând cu acribie locul scrierii fiecărui poem ca și momentul zilei când a fost încheiat. Demnă de o istorie încărcată de date și evenimente, povestea vieții este restituită în parametri spațio-temporali, de parcă ființa în întregul ei ar avea menirea să se îmbrace în cuvinte și fiecare moment și fiecare fractal al ei s-ar cuveni celebrate.

Poet din categoria vitaliștilor, Victor Gh Stan creează tropi organici ai continuității și regenerării, cum sunt pomul, rădăcina mugurele, stupul, chiar și imaginarul mortuar fiind straniu animat, iluminat și în continuare în comuniune cu țărâmul vieții. Inspirat este poetul în antiteza pe care o stabilește în interiorul spectrului de culori între albastru și lumina sinteză a lunii – aceasta din urmă fiind departe de a stârni efuziuni romantice asociate tradițional astrului nocturn. Luna este aici o emblemă a obscurului, a instinctualului colcăitor, a promiscuității și, în plan metaforic, a blocării viziunii și aspirației spre transcendent. Dimpotrivă, culoarea dominantă în carte în care este travestită în mod obișnuit și femeia, iubita, este albastrul al cărui corolar simbolic, în tradiția lui Novalis, din care face parte și eminesciana floare albastră, include albastrul bolții de dinaintea apariției luminii, veșmintele Fecioarei Maria, într-un cuvânt, revelația spiritului în mundan (“Mă-ntreb albastru ce-ar putea să fie/ Într-un căuși din palmă feminină/ Amestecul din întuneric și Lumină”).

Poetul și-a creat un idiom personal, versificația prevalentă fiind poemul de șase versuri – amintind de sestetul sonetului petrarchian, cu rimă aabbcc, care, în economia petrarchistă, este revelația divinității. Rima împerecheată, distihul, pare însă mai curând o dorință de emulare a finalului epigramatic al sonetului englez. Autorul adoptă într-adevăr adesea un stil sapiențial.

Multe poeme sunt introspecții și încercări de definire a unor aventuri existențiale. Efortul de autoînțelegere îl smulge pe poet din banalitatea teluricului. Trupul se golește de carnea amprentată de păcatul original, devine schelet, în care se revarsă lumina spiritului. Sufletul înmugurește, desprinzându-se ca un aerostat din rădăcina pământescă, renăscând în lumină: „Mi-am oglindit făptura toată/ În oglinda clipei afumată/ Și-n locul soclului meu de bărbat/ Găsii umbra scheletului întârziat/ Am căutat în adâncul meu de Lumină/ Și m-am găsit mugure sleit de rădăcină”. (*Adâncul meu de rădăcină*).

Atât bărbatul cât și femeia sunt asociați cu pomul Vieții din Paradis mai curând decât cu mărul căderii din Eden. Prefaceri ale materiei, dar cu aspirații transcendente, se închid într-un circuit etern, în

perfecțiunea unui cerc al cărui punct micător, din care s-a născut, este femeia. Ea este rădăcina vieții, este oglinda Timpului, deoarece prin ea se rostuisc generațiile, dar și zeitate păgână grație frumuseții; este solul fertil în care înmugurește ființa umană. Imaginile se succed într-un medalion al întregii existențe: rădăcină-prunc-Timp ca oglindă a eternului (Olimp) – om- femeie-Timp- coroană: “Te regăsesc în rădăcină de pom/ Femeie cu adâncul mugurelui de om./ Întreaga ta sculptură de Timp/ O găsim în clipa din Olimp./ Femeie în Timp și Timp în om/ Încrângătura coroanei de pom. (*Adâncul mugurelui de om*)

Poezia se naște din suferință și are capacitatea de a o exorciza prin punerea ei într-o perspectivă universală unde se pierde ca insignifiantă. Suferința apare astfel ca o trăire a omului în universul mic al propriei ființe și memorii (*Cuprinsul în necuprins*).

Frânghia în cer este un mit larg răspândit, în cărți esoterice ca și în artefacte populare, cum sunt porțile maramureșene, sau în opere de artă. Brîncuși l-a folosit ca simbol al infinitului. Victor Gh. Stan înlocuiește însă cerescul cu propria spiritualitate, cu lumina dinlăuntru ce-l menține în imponderabilitatea albastrului, definit undeva ca îmbinare de întuneric și lumină, așa cum sunt zorii azurii, deveniți simbol al repetatei creațiuni. Această frânghie, însă, spre deosebire de cea care simbolizează aspirația omului către divinitate, este limitată de existența în timp, începând cu intrarea în scutecele nașterii. Poetul nu pozează în inițiat, ci preferă să-și mărturisească sentimentul limitării dramatice a propriei existențe: “Am coborât în mine pe frânghie/ Lumina întregului din mine/ Albă și caldă care mă ține/ În plutire albastră fără aripi./Tu nu o vezi eu o simt zilnic/ Împletită cu Timpul în care sunt înfășat (*Lumina din mine*).

Jocurile de cuvinte sunt ingenioase, combinația ludic/ metafizic producând efecte neașteptate. Suprapunerea fumului din horn și a norilor care adăpostesc alchimiilor universale ale apei, de exemplu, este semnul unui temperament poetic care refuză poza de aed inspirat de un *focus imaginarius* alegând ipostaza de pământean care își îngăduie totuși luxul de a capta divinii în birocrăția vieții lui cotidiene: „Am sunat Timpul să-l întreb/ Care va fi starea vremurilor/ După cum iese pe horn fum/ Dintre nori lipsiți de vreme./Cum nu-i de șagă cu Lumina/ Mi-a răspuns consilierul pe probleme (*Starea vremurilor*)

O constantă a imaginarului autorului este, cum am mai spus, obsesia mersului egal al fiecărei zile care, prin visare și poezie, devine o monadă a lanțului unei vieți trăite exemplar, adică astfel încât să se adune într-o carte, risipind întunericul teluricului simbolizat de metafora existenței umile și anonime – singularitatea bobului de nisip. Aceste oscilații între cosmic și domestic trădează o dimensiune romantică a poetului, un suflet expansiv capabil, cum spune poetul britanic, William Blake, să vadă tot universul într-un bob de nisip: Fiecare bob de nisip o metaforă/ Fiecare metaforă croiește o poezie/ Fiecare poezie zidește o carte/ Fiecare carte lărgeste o bibliotecă/ Fiecare bibliotecă luminează întunericul/ Fiecare întuneric se ascunde sub bobul de nisip (*Sub bobul de nisip*).